

V. Jahrgang. Troppau, Verlag von H. Kolk. Velja 60 nkr. V tem koledarji dobi učitelj za vsaki dan posebej kako lepo spodbudnico.

Jahrbuch für Lehrer, Aeltern und Erzieher von Joh. Maresch, Weltpriester, k. k. Schulrath und Inspektor der Volks- und Realschulen in Böhmen. XXV. Jahrgang 1860. Prag, F. A. Credner. Dohodki so namenjeni v pomoč ubogim pripravnikom in učiteljskim sirotam. Pridjana je podoba matere božje. Velja 1 gold. 28 kr. nov. dn.

Časopisi, ktere naj bi učitelji tudi pridno brali, so: Novice in Danica v Ljubljani, Glasnik in slov. Prijatelj v Celoveu, Napredak v Zagrebu, Oesterreichischer Schulbote na Dunaju.

Novice.

Od gorenskih planin konec decembra 1860.

(Dopis.) Pozdravljena, serčno pozdravljena nam bodi, draga Ljubljana! ker spolnila si želje vsakemu pravemu slovenskemu učitelju z osnovo novega učiteljskega časnika. Vsejala si s tem v zemljo svojih plodnih ravnin zrnje, iz ktereга nam ima kaliti stoterni, tisučerni sad; — odkrila nam zaklad, v katerem so vložene lastne skušnje marsikakega v šolstvu skušenega moža; — odperla si s tem studenec, iz ktereга naj zajema, ki koperni po čisti studenčini koristnih podukov v milem maternem jeziku, potrebnih sebi in mladini. Pozdravljena — še enkrat rečem — nam bodi zatoraj ljuba bela Ljubljana! —

Pa še dve besedi imam spregovoriti. Perva je: Učitelji peterih slovenskih škotlj, kterim Vam je Bog dal dar posebne umnosti, podpirajte novo vtemeljeni časnik z obilnimi literarnimi doneski! „Višej oči višej vidi,“ pravi slovanski pregovor, — pa tudi znano je, da vsaki učitelj ima svoje lastne skušnje in med tem marsikteri pray izverstne skušnje, za šolo prave, zlate jagode. Pero tedaj v roko! Res je sicer: vsaki začetek je težak, pa z božjo pomočjo se vsaka teža premaga. „Urno začeto je že na pol skončano,“ pravi prislovica. — Kar kdo sam še dobro izpeljati ne vé, gotovo mu bo slavno vredništvo radovoljno seglo pod pazduho.*) —

Pa zopet je res, da Bog dáre deli onim, kojim jih njegova sv. volja nakloniti blagovoli. Kdor se zmožnega ne čuti, delati za novi list s peresom, naj saj z naročnino ne hodi za plot. Za malo krajezarjev dobi vsaki mesec košarico podukov, povestic, pesem, novic i. t. d., kar mu bo gotovo naročnino stoterno povernilo. Upamo, ljubi naš „Tovarš,“ da nam boš v prihodnjem listu mnogo mnogo veselih novic povedal, koliko se Te je namreč iz vseh slovenskih pokrajin bratov učiteljev ljubeznipolno oklenilo.**)

O osnovi muzikalne priloge takrat kaj več, kadar nam boš število svojih naročnikov naznanil.

Da si mi zdrav, vesel in vedno krepkejši, dragi bratec „Tovarš!“

Rodoljub Podratitski.

*) Po svoji moči iz serca rado!

Vredn.

**) V prihodnjem listu bomo odperli imenik čast. g. g. naročnikov. Vredn.

V šolskem letu 1859 je bilo na Krajskem v 288 kat. duhovnijah 12 poglavnih šol, 149 pravih malih šol in 79 še ne prav ustanovljenih šol, skupaj 240 kat. šol. Po jeziku je bilo 18 nemških, 108 slovenskih in 114 slovensko-nemških. S temi šolami je bilo združenih tudi 6 obertnijskih in 211 nedeljskih šol. Krajev, iz katerih so otroci v šolo hodili, je bilo 2352 z 39176 za šolo ugodnimi otroci, od katerih jih je 29001 v šolo hodilo. V šoli je učilo 140 katehetov, 180 učencikov, 24 podučencikov, 33 učenice, 13 podučenic in 4 obertnijske učence. Šolskih pripravnikov je bilo 29.

Na Koroškem je bilo v šolskem letu 1859 v 338 kat. duhovnijah 7 poglavnih šol, 259 pravih in 33 nevstanovljenih malih šol. Po jeziku je bilo 215 šol nemških, 16 slovenskih in 68 slovensko-nemških. S temi je bilo združenih 9 obertnijskih in 269 nedeljskih šol. Krajev, iz katerih so otroci v šolo hodili, je bilo 2693 z 28884 otroci za šolo, od katerih jih je 25090 v šolo hodilo. Učencikov je bilo 281, podučencikov 41, učenice 26, podučenic 9, obertnijskih učenc pa 15. Šolskih pripravnikov je bilo 30.

Iz Ljubljane 27. decembra 1860. Šentjanžev dan nam je prinesel prav žalostno novico. Umerl je visokocastiti gospod **Franco Metelko**, c. k. dosluženi učenik slovenskega jezika v ljubljanskih višjih šolah, star 71 let. Njegovo ime se bo vedno lesketalo v slovenski literaturi. — V svoji oporoki se je tudi prav lepo ozerl na učitelje in šole na Krajskem, katerim je **16.000 gold.** sporočil. Prihodnjic več od tega. — Bog mu daj večni mir in pokoj!

Premembe v učiteljskem stanu.

Janex Mandele, poterjeni pripravnik v Celju pride začasno v Križe pri Teržicu za učitelja.

Povabilo

na naročbo „učiteljskega Tovarša“.

Tako oblečen nastopi „učiteljski Tovarš“ prvičkrat svojo pot do ljubih Slovencev. Hitro, hitro se je mogel obračati; zato prosimo, da bi mu čast. prijatli miło prizanesli, če ni dosti spodobno napravljen. Terno se nadja, da ga bodo vsi učitelji, šolski prijatli in domoljubi lepo sprejemali in mu dovolili, da bo hodil k njim v gostje in se po domače pogovarjal in tovaršil z njimi.

Drugo pot bo prinesel „učiteljski Tovarš“ tudi nemško prilogo šolskih postav začelih z letom 1860, in tako jih bo vselej zvesto prinašal, kadar se jih bo saj za pol pole nabralo. — Tudi napeve za pesmi in druge muzikalije bi iz serca rad prinašal, ako bi le dovolj moči imel. Počakajmo tedaj, da bo prav veliko podpornikov dobil; potem bo vse rad storil, kar bodo njegovi ljubi bratci želeli.

Naznanimo tudi, da smo natisnili toliko iztisov prvega lista, da bomo mogli še vsim postreči, kateri bi se pozneje do meseca februarja za „učiteljskega Tovarša“ oglasili. Cena je majhna; 1½ gld. na leto si vsak lahko odloči in dá za povzdigo našega domačega šolstva. Tedaj lepo prosimo!

Vredništvo.

Odgovorni vrednik:
Andrej Fraprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.

UČITELJSKI
T O V A R Š.

~~~~~  
List za šolo in dom.

— ❖ —  
PERVI TEČAJ.

**1861.**



— — — — —  
Odgovorni vrednik:

Andrej Praprotnik.

~~~~~  
V Ljubljani.

~~~~~
Natisnil in založil J. Rudolf Milic.

KAZALO.

I. Podučni sestavki.

	Stran.
Podoba dobre šole	3
Lepa odreja	8, 36, 55
Opominek za orglavca	10, 26, 46, 65, 81, 103, 120, 133, 154, 167, 183, 203
Zakaj in kako naj bi se učitelj vedno izobraževal	17, 33
Tečno učilo. Kazavni poduk.	19, 39, 60, 72, 97, 114, 127, 149, 164, 177, 194
Nekaj iz sadjoreje	23, 74
Naj gre rakom žvižgat!	43
Navod za podučevanje v petju	45, 76, 117, 150, 178, 197
S čim si učitelj opomore	54
Podlaga izobraženosti	58
Pervi šolski dan	63
Pomladanske cvetice	66
Smarnice za šolnike	69, 91
Pašnik	80, 129, 165, 180
Kaj naj se uči v naših ljudskih šolah	89
Od izreje ženske mladosti	94, 111
Kaj storiti, da bi otroci radi in pridno v šolo hodili	105
Nedeljska šola	108
Koliko računskih načinov naj se pri začetnem nauku o računanju ali raj- tanju razločuje in vadi	125, 145, 162, 175
Čemu nam je sadje in sadno drevje	128
Kakšnih prememb bi bilo treba, da bi se slovenske ljudske šole na čisto narodni podlagi osnovala	141
Nektere vodila dobrega učitelja	143, 160
Slovnice slovenskega jezika	152
Kako se koristno podučuje v takih šolah, kjer se manjši in večji otroci celi dan v eni izbi podučujejo	157
„Živio in Slava“	165, 201
Nekaj šolskim pripravnikom in učiteljem	173
Šolske postave za učitelje	175
Poskušnja imenske zlage (etymologie) farnih vasi in imenitnejših rek na Kranjskem	185
Narodni duh v šoli	192

II. Šolska roba.

Šolska drobtinica	10
Naloga iz številstva	65, (182)
Slovenski pregovori	131
Zastavica iz številstva	165, (182)
Kako naj učitelj ravná, da bodo otroci prav bitro čerke poznali	181

III. Književnost.

Drobtinice sa novo leto 1859 in 1860	14
Domač Koledar slovenski za navadno leto 1861	14
Koledarček družbe sv. Mohora za navadno leto 1861	14